

Π. Κ. Μανωλάκης

22.1.03

ΑΡΧΩΝΤΕ ΓΩΝ ΝΙΚΟ,

Τον ερωτώ για δύο συλλογές:

(α) Διά τις ερωτήσεις της Συγκλήτου
(20-21/1) πάνω στη δευτερεύουσα εκπαίδευση
της ΕΕ και τις παραπροσφαιρικές δραστηριότητες.

(β) Το προγραμματικό υλικό για τα
φύλλα "Παρά την Ευρώπη"

~~Μανωλάκης~~
Π. Κ. Μανωλάκης

Σημείωμα

Θέμα: Συζήτηση στη Συνέλευση για τους θεσμούς της ΕΕ
και τις Γαλλο-γερμανικές προτάσεις (20-21/1/2003)

Η σύνοδος της Συνέλευσης της 20-21ης Ιανουαρίου αφιερώθηκε αποκλειστικά στην αναμόρφωση των θεσμών της Ένωσης με ειδικότερη αναφορά στη Γαλλο-γερμανική πρόταση για «διπλή Προεδρία», κλπ. Τα κύρια σημεία της συζήτησης συνοφίζονται:

1. Η πρόταση Γαλλίας-Γερμανίας για «διπλή Προεδρία» (Ευρωπαϊκού Συμβουλίου-Ευρωπαϊκής Επιτροπής) επικρίθηκε έντονα κυρίως από τις χώρες Benelux και κοινοβουλευτικούς εκπροσώπους με βασικό επιχείρημα ότι μόνιμος Πρόεδρος του Ε.Σ. θα οδηγήσει σε ανατροπή των βασικών διαθεσμικών ισορροπιών και σε υποβάθμιση του ρόλου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Αντίθετα, οι προτάσεις του Γαλλο-γερμανικού κειμένου για εκλογή του Προέδρου της Επιτροπής από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Προεδρία του Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής/Σχέσεων (Relex), επέκταση της ειδικής πλειοψηφίας φαίνεται να γίνονται αποδεκτές με ευρύτατη υποστήριξη (Η Γαλλο-γερμανική πρόταση υποστηρίχθηκε, βέβαια από τον Πρόεδρο της Συνέλευσης V.G. d' Estaing, ο οποίος την έθεσε στο πλαίσιο της ομοσπονδιακής μετεξέλιξης της Ένωσης).
2. Ως εναλλακτική πρόταση της τοποθέτησης/εκλογής Προέδρου για το Ευρ. Συμβούλιο με μακροχρόνια θητεία, προτείνεται η ανάθεση της

Προεδρίας του Ε.Σ. στον εκλεγμένο Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι χώρες Benelux προτείνουν τη διατήρηση του rotating system για την Προεδρία του Ευρ. Συμβουλίου χωρίς να προσδιορίζουν τη διάρκεια της Προεδρίας (οι υπό ένταξη χώρες φαίνεται να προτιμούν επίσης το σημερινό σύστημα).

3. Πάντως επισημάνθηκε η ανάγκη, εάν θεσπισθεί Προεδρία για το Ευρ. Συμβούλιο να αποφευχθεί η δημιουργία παράλληλης εκτελεστικής εξουσίας/διάρθρωσης που θα ανταγωνίζεται αυτή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ο ενδεχόμενος Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου θα πρέπει να έχει μόνο πολιτικές εξουσίες, κυρίως στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας και προετοιμασίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Σχετικά με τις αρμοδιότητες του Προέδρου, η Βρετανία παρουσίασε δέσμη ιδεών (επίβλεψη εξωτερικής πολιτικής, στρατηγικός σχεδιασμός, κλπ).
4. Η Ελληνική πλευρά (Γ. Κατηφόρης) τοποθετήθηκε με έμφαση ενάντια στη Γαλλο-γερμανική πρόταση και υπέρ της διατήρησης της «εκ περιτροπής» (rotating) εξάμηνης Προεδρίας μεταξύ των κρατών-μελών. Επισημάνθηκε σχετικά ότι στη διευρυμένη ΕΕ των εικοσιπέντε κρατών-μελών η εκ περιτροπής Προεδρία θα είναι περισσότερο αναγκαία και χρήσιμη.
5. Συνοπτικά, η πρόταση της «διπλής Προεδρίας» -η οποία υποστηρίχθηκε βεβαίως από τις πέντε μεγαλύτερες χώρες-μέλη και ορισμένες μικρές (Δανία, Σουηδία)- μπορεί να αποτελέσει μέρος ενός ευρύτερου πολιτικού συμβιβασμού για τις θεσμικές μεταρρυθμίσεις εφ' όσον προσδιορισθούν με σαφήνεια οι αρμοδιότητες/εξουσίες του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με τρόπο που να μην υπονομεύουν το ρόλο της Ευρ. Επιτροπής ή να δημιουργούν συνθήκες για σύγκρουση και ανταγωνισμούς με τον Πρόεδρο της τελευταίας.

6. Από τις τελευταίες συζητήσεις στη Συνέλευση προκύπτει επίσης:

- (i) Σχεδόν καθολική υποστήριξη για τη **συγχώνευση** της θέσης του «Υπατου Εκπροσώπου για την ΚΕΠΠΑ» με αυτή του Επιτρόπου για τις Εξωτερικές Σχέσεις της ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό, θα δημιουργηθεί ένας ισχυρός Υπουργός Εξωτερικών για την Ένωση (στη λογική του double hatting).
- (ii) Ευρύτερη υποστήριξη για τη σύσταση «Συμβουλίου Νομοθετικών Υποθέσεων» (Legislative Affairs Council) που θα συγκροτείται από μόνιμους Υπουργούς Ευρωπαϊκών Υποθέσεων των κρατών-μελών. Θα έχει αποκλειστική αρμοδιότητα να νομοθετεί –να ασκεί τη νομοθετική εξουσία της Ένωσης σε σύμπραξη με το Ευρ. Κοινοβούλιο (συναπόφαση). Οι συνεδριάσεις του θα είναι δημόσιες και θα μπορούν να συμμετέχουν σε αυτό και «καθ' όλην αρμόδιοι Υπουργοί».

ΓΙΑ ΜΙΑ ΙΣΧΥΡΗ ΕΥΡΩΠΗ

Η Ευρώπη μας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προάγει τη συνοχή και την ευημερία στην Ευρώπη, εμπεδώνει τη σταθερότητα, την ασφάλεια και την ειρήνη στην ήπειρό μας, αποβλέποντας σε μία διαρκώς στενότερη ένωση των λαών της. Η διεύρυνση και η εμβάθυνσή της Ένωσης αποτελούν τη λυδία λίθο για την ευρωπαϊκή ενοποίηση της και το όχημα που θα καταστήσει την Ευρώπη πραγματικό πρωταγωνιστή στο διεθνές πολιτικό σύστημα. Αυτό το ιστορικό στοιχείο πρέπει να το κερδίσουμε οπωσδήποτε.

Οι αρχές και οι βασικοί κανόνες της Ένωσης πρέπει να περιληφθούν σε ένα θεμελιώδες κείμενο, το Σύνταγμα της Ένωσης. Σ' αυτό ενσωματώνεται και ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ώστε ο Ευρωπαίος πολίτης να καταλάβει επιτέλους τη θέση που του ανήκει σε ένα φιλελεύθερο δημοκρατικό σύστημα με κοινωνικό πρόσωπο.

Το Σύνταγμα της Ένωσης πρέπει να ενστερνιστεί, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, την κοινοτική μέθοδο λειτουργίας, να αναγνωρίσει ενιαία νομική προσωπικότητα για την Ένωση και να συναιρέσει τη διάκριση των τριών πυλώνων. Όπου οι συνθήκες δεν έχουν ακόμη ωριμάσει γι' αυτό, διατηρείται η διακυβερνητική μέθοδος. Πρέπει επίσης να διασφαλίζεται η ενισχυμένη συνεργασία και να αποκλείονται εξωθεσμικές συμπράξεις από περιορισμένο αριθμό κρατών μελών, ιδίως στην ΚΕΠΠΑΑ.

Το Σύνταγμα πρέπει να προσδιορίζει τις αρμοδιότητες της Ένωσης κατά τρόπο ευέλικτο και δυναμικό, χωρίς κατάλογο αποκλειστικής τους

απαρίθμησης. Η άσκησή τους στηρίζεται στις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

Όσα Ευρωπαϊκά κράτη αποδέχονται τις αρχές και τους στόχους της Ένωσης και είναι σε θέση να εφαρμόσουν το κεκτημένο της μπορούν, όπως επιβεβαιώθηκε πρόσφατα στην Κοπεγχάγη, να γίνουν ισότιμα μέλη της. Το Σύνταγμα της Ένωσης πρέπει να εξασφαλίζει συγχρόνως τη συνοχή και την αποτελεσματικότητα των θεσμών της.

Η Επιτροπή

Η Επιτροπή υπήρξε πάντοτε ο μοχλός της ευρωπαϊκής ενοποίησης, αποτελεί τον πυρήνα της κοινοτικής μεθόδου, εκφράζει και προωθεί το κοινό ευρωπαϊκό συμφέρον. Η ενδυνάμωσή της -με την προοπτική να αναδειχθεί σε πραγματική κυβέρνηση της Ένωσης- επικεντρώνεται σε δύο σημεία:

- την ενίσχυση της δημοκρατικής νομιμοποίησής της
- τη βελτίωση των όρων οργάνωσης και λειτουργίας της.

Γι' αυτό η Επιτροπή:

- Διευθύνεται από έναν Πρόεδρο που εκλέγει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με ενισχυμένη πλειοψηφία. Το Συμβούλιο επικυρώνει την εκλογή του επίσης με ενισχυμένη πλειοψηφία.
- Είναι υπεύθυνη απέναντι στα δύο σώματα που παρεμβάλλονται για την ανάδειξη του Προέδρου της και ασκεί τις αρμοδιότητές της, εφόσον διατηρεί την εμπιστοσύνη τόσο του Κοινοβουλίου όσο και του Συμβουλίου.
- Η σύνθεση της εξασφαλίζει την ίση εκπροσώπηση των κρατών-μελών, όπως προσδιορίζεται στη Συνθήκη της Νίκαιας.
- Λειτουργεί και δρα συλλογικά, διατηρώντας το αποκλειστικό προνόμιο της νομοθετικής πρωτοβουλίας. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο μπορούν να ζητήσουν από την

Επιτροπή να εισαγάγει νομοθετικές προτάσεις. Η Επιτροπή μπορεί με αιτιολογημένη απόφαση της να απορρίπτει το σχετικό αίτημα.

- Οι προτάσεις της δεν περιορίζονται μόνον σε κείμενα νομοθετικού περιεχομένου. Με την επιφύλαξη της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και της Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας, έχει την πρωτοβουλία να υποβάλλει προτάσεις για όλες τις κοινές πολιτικές της Ένωσης.
- Εισηγείται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το πολυετές πρόγραμμα της Ένωσης.
- Ο ρόλος της ενισχύεται στο πλαίσιο της ΟΝΕ.
- Συνέχει, με προτάσεις της στο Συμβούλιο, την εκτέλεση των μέτρων που υιοθετούν τα κράτη-μέλη, προκειμένου να εφαρμόσουν αποφάσεις του Συμβουλίου στο πλαίσιο των κοινών πολιτικών.
- Σε περίπτωση θέσπισης κανόνων ή μέτρων με άμεση εφαρμογή στα κράτη-μέλη, εκδίδει τα αναγκαία εκτελεστικά διατάγματα, ενεργώντας υπό τους όρους που καθορίζουν το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

Το Συμβούλιο

Η Προεδρία του Συμβουλίου, προκειμένου να αντεπεξέλθει στις νέες συνθήκες και στις απαιτήσεις της διεύρυνσης, πρέπει να αναδιοργανωθεί, ώστε να εξασφαλίζει τη συνέχεια και την αποτελεσματικότητα της δράσης του Συμβουλίου. Η εξάμηνη εκ περιτροπής Προεδρία πρέπει να διατηρηθεί κατά βάση ως έκφραση της ίσης συμμετοχής των κρατών-μελών στη λειτουργία της Ένωσης. Γι' αυτό πρέπει να απαλλαγεί από ένα μεγάλο μέρος του βάρους των σημερινών της καθηκόντων.

Η εκ περιτροπής Προεδρία πρέπει να διατηρηθεί στη σημερινή της μορφή σε ό,τι αφορά την Προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων και της Επιτροπής Μονίμων Αντιπροσώπων. Για τις υπόλοιπες συνθέσεις του Συμβουλίου μπορεί να εξεταστεί η εκλογή Προέδρων για ένα χρόνο από τα μέλη του Συμβουλίου. Πρέπει, τέλος, να αναζητηθούν πρακτικές λύσεις που θα διευκολύνουν την αποτελεσματικότερη δράση της Προεδρίας.

Η πρόταση δημιουργίας αξιώματος Προέδρου της Ένωσης με θητεία ορισμένου χρόνου, αντί για την εκ περιτροπής Προεδρία των κυβερνήσεων, θα διατάρασσε σοβαρά τη θεσμική ισορροπία που επικρατεί ανάμεσα αφενός στα όργανα της Ένωσης και αφετέρου στα κράτη-μέλη. Πρέπει, γι' αυτό, να εγκαταλειφθεί.

Το σημερινό περίπλοκο σύστημα της ειδικής πλειοψηφίας πρέπει να αντικατασταθεί από ένα απλό σύστημα διπλής πλειοψηφίας (dual majority) κρατών και πληθυσμού.

Η νομοθετική διαδικασία

Η νομοθετική λειτουργία που κινείται με πρωτοβουλία της Επιτροπής ασκείται με τους παρακάτω όρους:

- Το Συμβούλιο ασκεί τη νομοθετική του εξουσία μόνον δια μέσου του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων με ειδική πλειοψηφία, εκτός από τις περιπτώσεις που το Σύνταγμα θεσπίζει εξαιρέσεις. Οι νομοθετικές εργασίες του Συμβουλίου διεξάγονται δημόσια.
- Η αρχή της συναπόφασης του Κοινοβουλίου με το Συμβούλιο επεκτείνεται σε όλες τις περιπτώσεις που το τελευταίο αποφαινεται με ενισχυμένη πλειοψηφία.
- Η κοινοτική μέθοδος επεκτείνεται στη νομοθεσία για το άσυλο, τη μετανάστευση, τη δικαστική συνεργασία σε θέματα αστικής

νομοθεσίας καθώς και τη θέσπιση κοινοτικής νομοθεσίας σε συγκεκριμένες περιπτώσεις σοβαρών εγκλημάτων με διασυνοριακά χαρακτηριστικά.

- Με κοινή εξουσιοδότηση Συμβουλίου και Κοινοβουλίου μπορεί να ανατίθεται στην Επιτροπή η θέσπιση κανόνων τεχνικού περιεχομένου που εξειδικεύουν νομοθετικά μέτρα γενικότερου χαρακτήρα. Η σχετική εξουσιοδότηση είναι ελεύθερα ανακλητή είτε από το Κοινοβούλιο είτε από το Συμβούλιο, κανόνες δε που τυχόν θεσπίστηκαν μπορεί να επανεξετασθούν.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Η αντιπροσωπευτικότητα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου πρέπει να ενισχυθεί με την υιοθέτηση ενός κοινού, περισσότερο αναλογικού, εκλογικού συστήματος και την αναβάθμισή του ρόλου των Ευρωπαϊκών κομμάτων. Η συναπόφαση πρέπει να γενικευθεί σε όλες τις νομοθετικές διαδικασίες.

Βασική σημασία για το μέλλον της Ευρώπης έχει η ενεργότερη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων στα ευρωπαϊκά πράγματα, με εντατικοποίηση της επικοινωνίας τους με την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Για το σκοπό αυτό δεν προσφέρεται πάντως η δημιουργία νέων αντιπροσωπευτικών σωμάτων, επιφορτισμένων να ασκήσουν ενωσιακές αρμοδιότητες, με σύνθεση από ευρωβουλευτές και βουλευτές των εθνικών κοινοβουλίων

Εξωτερική πολιτική, πολιτική ασφάλειας και άμυνας

Η προβολή των αξιών του ευρωπαϊκού πολιτισμού και η προάσπιση των συμφερόντων της Ένωσης σε παγκόσμια κλίμακα αποτελεί από καιρό απαίτηση των Ευρωπαίων πολιτών. Όλα τα κράτη και οι λαοί τους θεωρούν την Ένωση πρότυπο ελευθερίας, δημοκρατίας και κράτους δικαίου με

κοινωνικό πρόσωπο, προσβλέπουν δε σ' αυτήν ως δύναμη σταθερότητας, ασφάλειας και ειρήνης. Γι' αυτό ακριβώς η ευθύνη της για τη λειτουργία του διεθνούς συστήματος είναι καθοριστική.

Για να ανταποκριθεί στο ρόλο της πρέπει να προωθηθούν οι παρακάτω αλλαγές:

- Οι αρμοδιότητες του Ύπατου Εκπροσώπου για την ΚΕΠΠΑΑ και του Επιτρόπου Εξωτερικών Υποθέσεων πρέπει να συγκεντρωθούν σε ένα πρόσωπο. Ο φορέας του νέου αξιώματος πρέπει να διορίζεται ομόφωνα από το Συμβούλιο, σε σύνθεση Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων, με σύμφωνη γνώμη του Προέδρου της Επιτροπής, και θα έχει θέση Αντιπροέδρου. Το Συμβούλιο μπορεί, επίσης με ομόφωνη απόφαση, να ανακαλέσει οποτεδήποτε το διορισμό του ή να τον διατηρήσει στη θέση του, ακόμη και αν τεθεί ζήτημα εμπιστοσύνης για την Επιτροπή.
- Ο Αντιπρόεδρος (των Εξωτερικών Υποθέσεων) της Επιτροπής, ασκώντας την εξουσία του Συμβουλίου απέναντι στο οποίο παραμένει υπόλογος, αναλαμβάνει την πρωτοβουλία στα θέματα της αρμοδιότητάς του. Συμμετέχει στις συνεδριάσεις της Επιτροπής και υποστηρίζεται στο έργο του από τις υπηρεσίες της, χωρίς να διαθέτει δικές του ανεξάρτητες υπηρεσίες.
- Το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων υποδιαιρείται σε δύο Τμήματα. Το νομοθετικό, επιφορτισμένο επιπλέον και με τα οριζόντια θέματα της Ένωσης, προεδρεύεται από τον Προεδρεύοντα του Συμβουλίου και το Τμήμα Εξωτερικών Υποθέσεων προεδρεύεται από τον Αντιπρόεδρο (των Εξωτερικών Υποθέσεων) της Επιτροπής.
- Ο Αντιπρόεδρος (των Εξωτερικών Υποθέσεων) της Επιτροπής εκπροσωπεί την Ένωση προς τα έξω στα θέματα της ΚΕΠΠΑΑ.

Σε όλες τις άλλες πολιτικές που έχουν εξωτερικές διαστάσεις η εκπροσώπησή της ασκείται από την Επιτροπή.

Οικονομική και Κοινωνική Πολιτική

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει παύσει προ πολλού να αποτελεί απλή οικονομική ένωση. Στηρίζεται σε μια οικονομία της αγοράς που συνδυάζει την ανταγωνιστικότητα, την αποτελεσματικότητα και την κοινωνική αλληλεγγύη. Προασπίζει και προάγει το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο, με κύριους άξονες την πλήρη απασχόληση, τη συνεχή βελτίωση των όρων ζωής και εργασίας των πολιτών και τη συνεργασία των κοινωνικών εταίρων.

Για την παραπέρα προώθηση των σκοπών αυτών στη νέα φάση της εξέλιξης της Ένωσης επιβάλλεται:

- Η ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης της Ένωσης και των αναδιανεμητικών πολιτικών συνοχής.
- Η χάραξη μακροοικονομικής πολιτικής σταθερότητας, ανάπτυξης και αειφορίας, στο πλαίσιο των Γενικών Κατευθυντήριων Γραμμών Οικονομικής Πολιτικής, που θα συντάσσονται με πρόταση της Επιτροπής και σύμφωνη γνώμη του Κοινοβουλίου.
- Η ανάδειξη της πλήρους απασχόλησης ως θεσμικού στόχου για όλα τα αρμόδια όργανα της Ένωσης, περιλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.
- Η διαμόρφωση, στο πλαίσιο του ECOFIN, ειδικού τμήματος καθορισμού οικονομικής πολιτικής για τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης.
- Η δημιουργία, με ευθύνη της Επιτροπής, υπό τον έλεγχο του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, χρηματοδοτικής ικανότητας της Ένωσης, διαφορετικής από τους προϋπολογισμούς των κρατών-μελών, για τη χρηματοδότηση μεγάλων έργων

πανευρωπαϊκής σημασίας (όπως το πρόγραμμα των μεγάλων
διευρωπαϊκών δικτύων), με αντίστοιχη διεύρυνση της
πιστοληπτικής ικανότητας της Ένωσης από τις
χρηματοπιστωτικές αγορές.

Αθήνα, 8 Ιανουαρίου 2003